

MÄNNISKOSYN • KUNSKAPSSYN • SAMHÄLLSSYN

OM RUNÖS PEDAGOGIK

”Bara det bästa är gott nog” ...

var devisen när LO invigde sin nya skola 1952.

Sen dess har flera hundra tusen fackliga företrädare utbildats på Runö, som idag är LO:s ledande utbildnings- och utvecklingscentrum. Till den vackra halvön i Roslagen kommer deltagare från hela landet för att gå på facklig kurs.

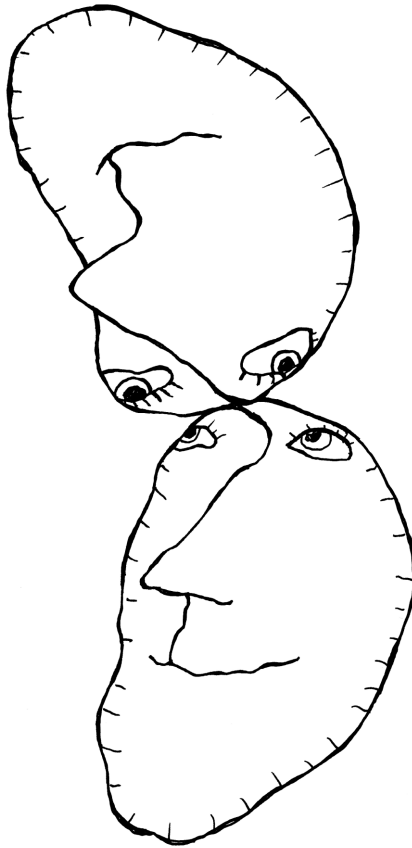
Under 1980-talet startades en filial till Runö folkhögskola i Stockholm. Där finns årslånga kurser med olika inriktningar, Svenska som andraspråk, Grafisk form m.m.

Två skolor med olika adresser, men med samma pedagogik.

MÄNNISKOSYN

Vi tror på människan.

"Människosynen bygger på alla människors lika värde – att varje människa är en resurs som har förmågan/viljan att växa/utvecklas och påverka samt ta ansvar." (ur L0:s syn på lärandet och pedagogiken)

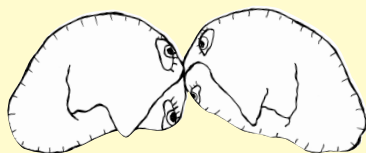
En pedagog och folkbildare på Runö är en vägledare i självförtroende, som arbetar utifrån insikten att alla människor är skapande och kan utvecklas, förändras. Det handlar om att deltagare under trygga former får mäta sig mot sig själva, inte i konkurrens med andra. Hos oss får man göra misstag och fel, alla frågor välkomnas.

Viktigt är att bli sedd, lyssnad på och bekräftad som en aktör och inte ses som en passiv mottagare. Växandet sker genom studieutmaningar som är anpassade utifrån vars och ens förutsättningar.

Tilltro, stöd, respekt och förtroende är viktiga ingredienser i vårt bemötande och förhållningssätt gentemot individen, människan. Deltagaren ska vara i centrum och den som med hjälp av andra själv hittar svar. Därför arbetar vi med små grupper som ger mycket tid till var och en.

Ett aktivt, deltagarstyrt lärande handlar om att utgå från sin egen verklighet och upptäcka sammanhangen. Vi vill öppna dörrar och bidra till "aha"upplevelser.

Det finns många olika vägar mot ett bra liv och samhälle.

KUNSKAPSSYN

Lära genom att mötas och kommunicera.

"Kunskaper är något som alla har, men de skiftar beroende på olika erfarenheter och omständigheter. Lärandet är en livslång process, där kunskap inte ges utan erövrar av varje individ. Kunskapsutveckling bygger på egna erfarenheter, nyfikenhet, reflektion, m. m.

(ur L0:s syn på lärandet och pedagogiken).

Vår vision är att hos oss ska alla lyssna till alla. Lärandet styrs inte via läraren, utan är en jämlik kollektiv process byggd på samarbete. Vi arbetar utifrån en grupporienterad pedagogik där omsorgsfullt komponerade grupparbeten utifrån syfte och mål är centrala. Precis som de stödjande genomgångarna.

Det är allas erfarenheter som leder till ny kunskap. Vi tror på det flerstämmiga klassrummet och anpassar studierna utifrån situationerna. Det handlar om en balansgång mellan kaos/ordning på ena axeln och frihet/styrning på den andra.

Problem ses som en möjlighet och vardagsproblem är för oss en kunskapskälla.

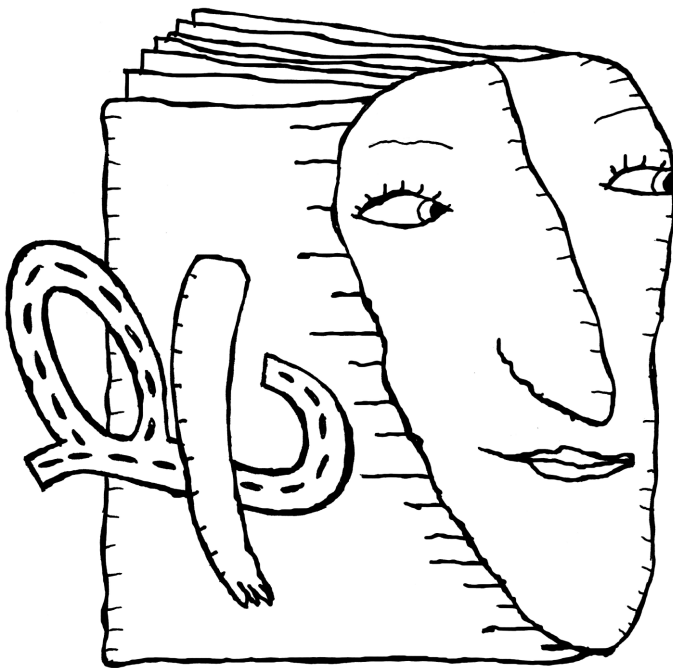
Vi tror på att sätta tanken på spel och använder därför olika samtalsformer. Olika uppfattningar bryts i sökandet efter en aktiverande kunskap som leder till förändring och som utmanar rådande strukturer. Vi förklarar, problematiserar och ifrågasätter snarare än försvarar. Tillsammans med deltagarna formar vi nya ståndpunkter.

Föreläsningar i all ära, men mycket finns att lära i dialog och grupparbeten. Deltagarna kan komma till tals också på andra sätt, bland annat genom praktiska arbeten och kulturella projekt. Många vägar leder till kunskap.

Vi arbetar för att göra alla olika sorters kunskaper synliga och erkända. Oavsett form, är mötet och reflektioner utifrån både hjärta och hjärna det viktiga. Praktik blir till teori och ny praktik. Vi bär på insikten att sanningar kan se olika ut beroende av vem som betraktar verkligheten. Respekt är ett ledord för oss.

Sanningar kommer och går, men förhållningssätt består.

Frågorna till slut, blir viktigare än svaren.

SAMHÄLLSSYN

Pedagogik är politik.

"Samhällssynen bygger på att framtiden är påverkbar och inte ödesbestämd. Tillsammans skapar vi ett gott samhälle där alla har samma möjligheter, men det medför också skyldigheter att skapa detta goda samhälle. Arbete, fritid och samhälle går inte att särskilja, inte heller vad gäller utbildningsfrågor. Utvecklingen stannar inte på arbetsplatsen utan den för man med sig till fritiden och ut i samhället – och vice versa". (ur L0:s syn lärandet och pedagogiken).

Att lära är att förändras. Hos oss får alla redskap och verktyg att användas i ett förändringsarbete.

Kunskap gör skillnad och är en makt som stärker förmågan att hantera olika situationer i livet. Vi har ett fackligt löntagar- och underifrånperspektiv.

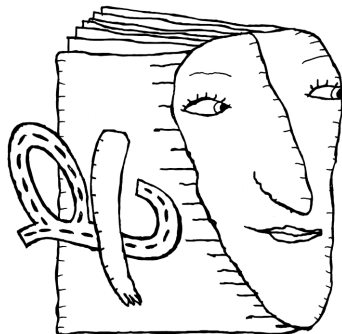
Vi arbetar nära arbetsplatsen och lokalsamhället för att konkret kunna se resultatet av förändringsprocesser. Vi är uppdaterade och medvetna om samtidens produktions- och arbetsvillkor så som de påverkar våra deltagare.

Våra värderingar utgår från rättvisa, solidaritet, jämlikhet och frihet. Det kritiska tänkandet är en grundpelare i ett demokratiskt samhälle och så även hos oss.

Samhället och arbetslivet kan förändras och förbättras. Det är därför vi tror på en aktiverande och aktionsinriktad kunskap, som leder till handling.

Målet med lärandet är att gå vidare till en ny verklighet, snarare än ett i förväg uppsatt kunskapsmål. En ökad inlärningsförmåga är också i sig ett viktigt mål.

Analysen av sitt eget liv är en del av samhällssynen och det globala perspektivet. Det personliga är också det allmängiltiga. När man förstår sig själv och samhället så får man makt över sitt liv.

En kursdag

Klockan 10.00, Runö, Åkersberga, facklig arbetsmiljökurs, ”Hot och våld i arbetslivet”.

Arton kursdeltagare möter en uppdukad kurslokal. Tulpanerna på bordet har läraren tagit med för att öka välkommandet. Möbleringen med öar gör att samtalet tar fart så fort deltagarna valt plats.

Medvetet håller läraren en låg profil, för denna kortkurs på tre dagar ska också leda till att ett nätverk mellan deltagarna skapas. Efter en genomgång av allt det praktiska, så frågar läraren vad man vill veta om varandra och listar förslagen; namn, ort, intressen, erfarenheter av kursens ämne.

Denna brainstorm blir till en mall som alla sen presenterar sig utifrån.

En annan inledande övning är att under 4 minuter lista alla kvinnonamn som börjar på ”A”, världsrekordet säger läraren är 56, men det tar inte många minuter förrän alla gemensamt fått ihop 200. Övningen illustrerar vikten av grupparbeten och hur långt man kan nå när alla bidrar.

Innan lunch har skyddsombuden delgett varandra sina egna erfarenheter av ämnet ”Hot och våld”.

”Hur tänker du då?” är en återkommande fråga från läraren i syfte att få deltagarna att ytterligare förklara vad det är de menar.

Under lunchen berättar en deltagare skämtsamt att ”ingen annan lärare ger mig så ont i magen” och hänvisar till att hon förr aldrig vågade säga något inför en grupp, men som upptäckt: ”När jag pratar så lyssnar ju alla, så nu kan jag inte sluta prata”.

Klockan 10.20, Runös folkhögskola i Stockholm, ”Svenska som andra språk”, grundskolenivå.

På väggen hänger världen och små fastsatta vimplor berättar om varifrån alla deltagare kommer, Bolivia, Nigeria, Somalia, Bangladesh m.fl. länder. Diskussionen i klassrummet går hög, även här sitter alla i öar.

En kvinna har precis deklarerat att hon tycker att det är rätt att stena otrogna kvinnor. Hon får genast mothugg av en äldre kvinna som hunnit studera ett år på skolan och frågar provokativt; ”Hur länge tänker du gå här? Ett år? Då kommer också du att ändra dig”.

Läraren fångar upp diskussionen och styr in på svenska traditioner och sätt att leva. Situationen präglas av ett kontinuerligt samtal där deltagarna resonerar kring ämnet tillsammans med läraren.

Kurstillfällena varvas mellan att läsa, lyssna och skriva. En återkommande fråga är vad betyder det ordet? Läraren är noga med att bekräfta deltagarna. Deras erfarenheter och förkunskaper lyfts hela tiden fram. Efteråt skriver alla ner sina reflektioner i en egen loggbok som stannar i klassrummet så att läraren kan följa allas utveckling.

Klockan 10.30 Runö, Åkersberga, kurs för fackligt förtroendevalda, ”Insikter”.

Varför tjänar kvinnor mindre? Frågan står som i eldskrift på whiteboard-tavlan. Det hörs lite spridda röster om att det nog är staten eller kommunens fel, de betalar för dåligt.

Läraren låter alla deltagare ställa sig på ett led, de med högst lön främst och de som tjänar sämst längst bak. Övningen illustrerar tydligt att det är männen i gruppen som får mest i lönekuvertet. Läraren provocerar: ”Det är kvinnorna som får göra det monotona slitgörot och tjänar dåligt, alltmedan männen glänser på sina truckar”. En manlig deltagare menar att kvinnor får skylla sig själva, att de måste vässa armbågarna.

Whiteboardtavlan fylls med fakta: Genomsnittslönen för män, oavsett yrke, är flera tusen kronor högre än för kvinnor. Det är 79 % av kvinnorna som är föräldralediga, 21 % av männen. Att män i Västerbotten mest tar ut föräldraledighet under älgjakten väcker skratt. Fakta är också att det är kvinnorna som är mest hemma med sjuka barn. För en arbetsgivare är kvinnlig arbetskraft en risk vars premie tas från hennes lön. Men hur kan man då förändra detta?

"Höj lägsta lönen", säger en i gruppen.

"Men kommer inte bara arbetsgivaren att då fortsätta ta ut en riskpremie och kvinnorna ändå få lägre lön än männen? Men en kvotering av föräldraledigheten skulle göra män och kvinnor mer jämställda", svarar läraren.

Flera protesterar, "Det måste vara familjens ensak". Men får motugg: "Så vi ska acceptera att kvinnan ska ha mindre pension till följd av systemet? Inte ha råd att skilja sig? Är det rimligt? Kom med en annan lösning då!"

Det är tyst i lokalen.

Efter paus påbörjas fördjupningsarbeten kring internationellt fackligt arbete; hur ska vi arbeta mot ekonomiska frizoner? Men frågan om kvinnornas löner ligger kvar.

Klockan 11.50, Runös folkhögskola i Stockholm, ”Människa och samhälle”.

Gruppen har arbetat i flera veckor med att studera sin närmiljö, Sabbatsbergsområdet. Nu ska de redovisa inför sina kamrater som går i parallellklassen.

De har valt fyra olika former för sin redovisning; en film, en utställning, en broschyr och en tipspromenad.

Läraren lämnar helt över redovisningen till grupperna. Filmen innehåller intervjuer och bilder från Sabbatsbergs historia. En av deltagarna guidar sen runt och berättar om utställningen. Redovisningen avslutas med att alla, även lärarna, får en karta över området med en tipskupong för att kunna besvara frågorna längs vägen. Vinnaren koras till slut i klassrummet.

En förälder ringer till expeditionen och berättar ”Jag vet inte vad ni gör på skolan, men fortsatt med det! Förr fick vi aldrig iväg vår son till gymnasiet, men nu går han glatt till folkhögskolan varje dag”.

En annan tidigare kursdeltagare beskriver skillnaden så här; ”Här känns det som att lärarna stödjer mig, på gymnasiet upplevde jag det som att de bara ville sätta dit mig”. Han ska nu börja studera på KTH.

Klockan 16.00, Runö Åkersberga, arbetsmiljökurs, ”Hot och våld i arbetslivet”.

Fyra olika grupper har under dagen tagit fram fallbeskrivningar kring hot och våld på jobbet. De har nu omfördelat fallen bland sig.

Med lärarens och de övriga deltagarnas hjälp försöker de bena ut vad som är fysiskt, psykiskt och socialt våld i de olika fallen. På bordet ligger olika lagtexter utlagda. Hur gör man när arbetsgivaren trots föreskrifter låter anställda arbeta ensamma på en sluten avdelning

Pedagogerna

En lärare på Runö...

är en kunnig, inspirerande vägledare med bred kompetens. En folkbildare som väcker en lustfylld vilja till lärande och som tror på människan och hennes förmåga att utvecklas. Om förutsättningarna ges.

Målet är starka deltagare som hittat verktygen och självständigt kan tillgodogöra sig ytterligare kunskaper.

Pedagoger som arbetar på Runö har valt att arbeta med vår värdegrund, utifrån frihet, jämlikhet och solidaritet.

Gemensamt är ett genuint intresse för människor och kunskap. Att se deltagarna och möta dem där de är, med folkbildningsidealen som referenspunkt och under ständig kompetensutveckling för ett livslångt lärande. Teori och praktik blandas. Handlingskraft och inspiration kommer bland annat från den fria folkbildningens idé och bildningsideal:

- Freires befrielsepedagogik, ett undersökande sätt att utifrån den egna erfarenheten arbeta för att förändra verkligheten.
- Deweys lärande utanför klassrummet, "learning by doing".
- Vygotskijs lärande som en social process, att man lär av varandra.
- Kolbs erfarenhets- och upplevelsebaserade lärande. Teori blandas med praxis och reflektion.
- Bifrostskolans inlärningsprojekt vars utgångspunkt är att väcka den inneboende nyfikenheten och kunskapslusten genom temahappenings som väcker frågor.
- Grundtwigskolan som frizon för människans bildning och utveckling.

Summering

Runös människosyn, kunskapssyn och samhällssyn präglar Runös pedagogiska arbete.

Runös människosyn utmärks i att läraren bemöter deltagarna med värme, humor och respekt vilket får dessa att känna sig trygga – en grundförutsättning för lärande. Läraren ser, lyssnar och bekräftar deltagarna och lyfter fram deras erfarenheter och förkunskaper.

Kunskapssynen blir tydlig utifrån att lärandet är en kollektiv process där läraren och deltagarna gemensamt resonerar sig fram till svar. Läraren skapar ett levande samtal, en gemensam dialog, ett möte där deltagarna delar med sig av erfarenheter från den egna verkligheten.

Samhällssynen är den som ger deltagarna verktyg att påverka på arbetsplatserna och i samhället. De kunskaper som deltagarna bär med sig efter kursen ger dem redskap för att åstadkomma förändring.

Sagt av deltagare

- Jag har fått med mig en massa redskap för att kunna utveckla båda mig själv och andra på min arbetsplats.
- Alla elever blir sedda och uppmärksammade.
- Respekt för varandra och man jobbar bra i grupparbeten.
- Fick ny energi i det vardagliga fackliga arbetet.
- Kopplingen mellan "verkligheten" och det praktiska tillämpandet var mycket god!
- Personlig utveckling!
- Bra kursupplägg där man ser till elevernas behov och kunnighet och lägger upp kursens innehåll därefter.

Runö Folkhögskola
Hälsobrunnsgatan 10
113 61 Stockholm
tel: 08-728 57 20

Runö Utbildnings-
& Utvecklingscentrum
Näsvägen 100
184 92 Åkersberga
tel: 08-555 380 00

www.runo.se